

PARTICIPATIEVERSLAG – FASE 1

WAT VIND JIJ BELANGRIJK ALS ER MINDER GELD IS?

Wat vind jij belangrijk als er minder geld is?

ARMOEDE

SPORT

CULTUUR

VEILIGHEID

ZORG

GROEN

Dordrecht moet bezuinigen.
Denk mee over de toekomst
van de stad op:

doemeedordrecht.nl

DORDRECHT

Inhoud

Overzicht van de inhoud.....	3
DEEL 1 – CONCLUSIES	4
DEEL 2 – OPBRENGSTEN	5
1 Inleiding.....	5
1.1 Rangschikking doelen voor de stad.....	5
1.2 Analyse per doel voor de stad.....	6
1.2.1 Levendig, leefbaar en veilig Dordrecht	6
1.2.2 Gezond, sociaal en zorgzaam Dordrecht.....	8
1.2.3 Groen, duurzaam en ruimtelijk Dordrecht.....	10
1.2.4 Bouwend en bereikbaar Dordrecht	11
1.2.5 Lerend en ondernemend Dordrecht.....	13
1.2.6 Bestuurlijk en ondersteunend Dordrecht	14
1.3 Analyse 'Minder doen of meer betalen'	16
DEEL 3 - VERANTWOORDING	18
2 Inleiding.....	18
2.1 Aanleiding	18
2.2 Doelstelling	18
2.2.1 Gemeentelijke doelstelling	18
2.2.2 Doelstelling voor de stad	19
2.3 Uitvoering in twee fases	19
3 Participatieaanpak.....	19
3.1 Randvoorwaarden.....	19
3.2 Methoden	20
3.3 Formuleren van vragen	21
3.4 Doelgroepen	22
3.5 Communicatie.....	23
3.5.1 Campagne 'Wat vind jij belangrijk als er minder geld is?'	23
3.5.2 Gemeentelijke website	23
4 Betrokkenheid	23
4.1 Representativiteit inwonersbijeenkomsten	23
4.2 Representativiteit Doe Mee Dordrecht.....	24
4.3 Bereik en aantal deelnemers	24
Bijlagen	26
1. Vragenlijst Doe Mee	
2. Analyse Onderzoekcentrum Drechteden (pdf)	

Overzicht van de inhoud

De gemeente Dordrecht staat de komende jaren voor de uitdaging met minder budget te werken. Om hierop voorbereid te zijn, is een traject gestart voor budgettaire ombuigingen, waarin participatie een belangrijke rol speelt. Het college heeft bij de voorbereiding van ombuigingsmaatregelen gekozen voor een dialoog met zowel de raad als de stad. Door deze werkwijze hebben we geluisterd naar de inwoners, relevante experts, scholieren, en raadsleden, wat waardevolle input heeft opgeleverd ter ondersteuning van de gemeentelijke besluitvorming. Daarnaast hebben we een online enquête uitgevoerd om bredere feedback op te halen.

Deze rapportage biedt een overzicht van de bevindingen en inzichten uit dit participatietraject. Het is opgebouwd in drie delen. Het eerste deel bevat de conclusies van de participatie. In dit deel presenteren we de belangrijkste conclusies uit de participatiegesprekken en de enquête. Hoewel de begrotingsprogramma's als uitgangspunt dienden voor de gesprekken en vragen, ligt de nadruk hier juist op programmaoverstijgende rode lijnen.

In het tweede deel vindt u een analyse van de opbrengsten uit de participatiebijeenkomsten en de online-enquête. Het Onderzoekscentrum Drechtsteden heeft thema's uit de gesprekken met inwoners, scholieren, lokale experts (kenners van Dordrecht) en raadsleden samengebracht. In de enquête op Doe Mee hebben deelnemers aan kunnen geven welke gemeentelijke voorzieningen zij het belangrijkst vinden. We bieden een gedetailleerd overzicht van de uitkomsten van de gesprekken en de enquête per begrotingsprogramma en sluiten elk programma af met een samenvattende conclusie.

Tot slot vindt u in deel 3 een verantwoording van de gebruikte methodologie. We beschrijven de aanpak van de participatie, de methoden en technieken die zijn toegepast, en de stappen die zijn ondernomen om representativiteit en betrouwbaarheid te waarborgen. Dit deel biedt context bij de werkwijze en biedt handvatten om de resultaten goed te interpreteren.

DEEL 1 – CONCLUSIES

Uit de participatiegesprekken en de enquête ‘Wat vind jij belangrijk als er minder geld is?’ op Doe Mee Dordrecht blijkt dat de inwoners en andere betrokkenen van Dordrecht een duidelijke richting aangeven voor het gemeentelijk beleid in tijden van bezuinigingen. Enkele rode lijnen komen naar voren:

Vertrouwen en ruimte voor initiatieven van inwoners en organisaties

Deelnemers benadrukken het belang van vertrouwen in en ondersteuning van initiatieven van inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Er is behoefte aan een overheid die ruimte biedt voor lokale creativiteit en eigen verantwoordelijkheid, zowel in sociale programma’s als in het onderhoud van de leefomgeving.

Basisvoorzieningen op orde en een focus op de lange termijn

Inwoners hechten groot belang aan goed onderhouden basisvoorzieningen, zoals infrastructuur, groen en handhaving. Een sterke voorkeur werd uitgesproken voor investeringen die duurzame oplossingen bieden boven kortetermijnprojecten. Dit zorgt voor stabiliteit en helpt bij het behoud van essentiële diensten voor de toekomst.

Gerichte ondersteuning voor lagere inkomens en kwetsbare groepen

In de gesprekken werd veel aandacht gevraagd voor kwetsbare groepen en mensen met een laag inkomen. Deelnemers pleiten voor een selectieve toewijzing van voorzieningen, zodat mensen met financiële noden prioriteit krijgen bij subsidies en andere gemeentelijke steunmaatregelen. Dit vraagt ook om een eerlijke en bewuste afweging binnen de gemeentelijke uitgaven.

Efficiënter en integraler gebruik van gemeentelijke middelen

Deelnemers zien veel kansen om gemeentelijke middelen efficiënter in te zetten. Voorbeelden hiervan zijn regionaal samenwerken bij gemeenschappelijke taken, multifunctioneel gebruik van gebouwen en minder frequente onderhoudscycli voor groen waar mogelijk. Ook is het optimaliseren van gemeentelijke processen, zoals het stroomlijnen van bureaucratische regels, een belangrijke aanbeveling om middelen efficiënter te benutten.

Soberheid en focus op noodzakelijke projecten

Deelnemers pleiten voor een bescheiden en doelgerichte aanpak, waarbij de gemeente prioriteit geeft aan basisvoorzieningen en essentiële diensten boven kostbare prestigeprojecten. Er wordt opgeroepen om kritisch te kijken naar grote evenementen, toeristische initiatieven en infrastructurele projecten die aanzienlijke middelen vergen. Inwoners geven de voorkeur aan investeringen die direct bijdragen aan het dagelijks welzijn en de economische of sociale doelen van de stad.

Participatie en eigenaarschap stimuleren

Veel inwoners geven aan zelf een rol te willen spelen in hun buurt, zoals door groenonderhoud of buurtactiviteiten te ondersteunen. Het actief betrekken van de gemeenschap bij het behoud van voorzieningen vergroot de betrokkenheid en kan bijdragen aan het verminderen van de gemeentelijke lasten.

Samenvattend laat de opbrengst van de participatie zien dat inwoners niet alleen bereid zijn mee te denken over bezuinigingen, maar ook constructieve oplossingen aandragen. De nadruk ligt op behoud van kernvoorzieningen, gerichte ondersteuning van kwetsbare groepen, efficiënt gebruik van middelen, en samenwerking met de gemeenschap. Deze rode lijnen vormen een solide basis voor beleidskeuzes die aansluiten bij de behoeften en waarden van de Dordtse gemeenschap.

DEEL 2 – OPBRENGSTEN

1 Inleiding

In dit hoofdstuk presenteren we de analyse van de uitkomsten van de enquête en de participatiegesprekken. Door de analyse cijfers uit de enquête op Doe Mee te combineren met de inzichten uit de gesprekken met inwoners (analyse Onderzoekscentrum Drechtsteden) ontstaat een gebalanceerd beeld, waarin zowel kwantitatieve als kwalitatieve bevindingen samenkomen. De enquête biedt een cijfermatige basis om de prioriteiten van een brede groep Dordtenaren in kaart te brengen. De gesprekken met inwoners geven daarentegen verdieping door persoonlijke verhalen en meningen over de thema's uit te lichten.

Deze combinatie van kwantitatieve data en kwalitatieve inzichten biedt waardevolle aanknopingspunten voor de gemeente om keuzes te maken die aansluiten bij de wensen en behoeften van de stad. In de volgende secties bespreken we de belangrijkste trends en thema's die naar voren kwamen en reflecteren we op hoe de cijfermatige en verhalende resultaten elkaar aanvullen of juist nieuwe vragen oproepen.

1.1 Rangschikking doelen voor de stad

De gemeente vroeg deelnemers aan de enquête welk doel voor de stad zij het belangrijkste vinden. De volgende vraag werd voorgelegd:

De gemeenteraad beslist elk jaar waar de gemeente geld aan uitgeeft. Het overzicht van de inkomsten en uitgaven en de plannen voor het volgende jaar heet de begroting. Hierin staan zes doelen voor de stad, wat we willen bereiken. Welke doelen vind jij het belangrijkste? Geef elk doel 1 tot 5 sterren:

1 ster – Niet belangrijk

2 sterren – Niet zo belangrijk

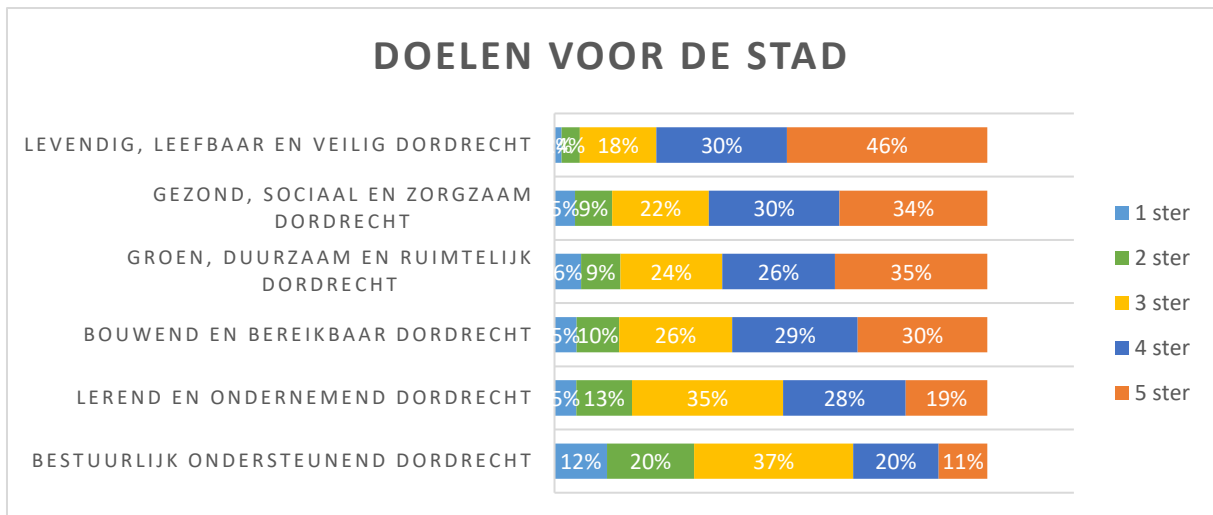
3 sterren – Best belangrijk

4 sterren – Belangrijk

5 sterren – Heel belangrijk

De top drie van doelen voor de stad die 'heel belangrijk' worden gevonden door de deelnemers aan de enquête op Doe Mee is:

1. 'Levendig, leefbaar en veilig Dordrecht'
2. 'Groen, duurzaam en ruimtelijk Dordrecht'
3. 'Gezond, sociaal en zorgzaam Dordrecht'

Tijdens de participatiebijeenkomsten van de inwoners kwam het doel 'Gezond, sociaal en zorgzaam' in de meeste groepjes als belangrijkste doel uit de bus. Ook bij de kenners en in de raad werd dit doel het meest besproken.

1.2 Analyse per doel voor de stad

Zowel in de enquête als tijdens de participatiegesprekken zijn de doelen voor de stad en de bijbehorende gemeentelijke taken als uitgangspunt genomen. In de enquête konden deelnemers de verschillende voorzieningen ('taken') beoordelen door ze met sterren te waarderen, waarmee zij aangaven welke taken voor hen het meest van belang zijn. In de bijeenkomsten gingen we dieper in op de redenen achter deze keuzes: inwoners lichtten toe waarom bepaalde taken voor hen belangrijker zijn dan andere.

In de bijlage staat het volledige overzicht van de doelen voor de stad met de bijbehorende taken die gebruikt zijn in de enquête en tijdens de participatiebijeenkomsten.

1.2.1 Levendig, leefbaar en veilig Dordrecht

We hebben dit doel voor de stad op de volgende manier beschreven in de enquête op Doe Mee, op de ondersteunende materialen voor de participatiebijeenkomsten en op de gemeentelijke website:

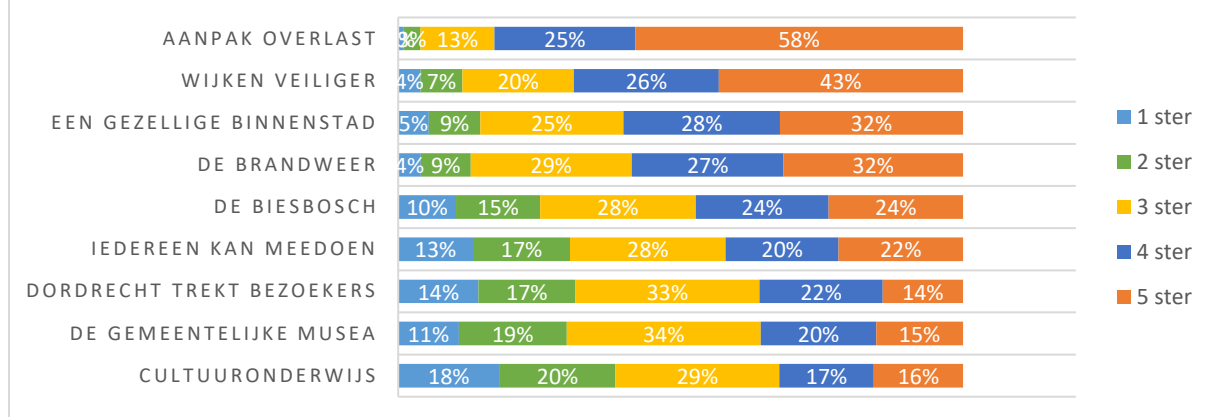
Mensen voelen zich veilig en prettig in onze stad. Dankzij goede verlichting, een schone omgeving en extra handhaving op straat. Ook is er veel te beleven in onze stad. Van evenementen tot cultuur, voor Dordtenaren en bezoekers.

Resultaten Doe Mee

Deelnemers aan de enquête werd de volgende vraag voorgelegd:

De gemeente doet veel verschillende dingen voor een levendig, leefbaar en veilig Dordrecht. Wat moet de gemeente volgens jou blijven doen? Geef elke uitspraak 1 tot 5 sterren.

LEVENDIG, LEEFBAAR EN VEILIG

Meer dan de helft van de deelnemers gaven aan de taak om overlast in de buurt, zoals lawaai, drugsproblemen, vervuiling en slecht onderhouden huizen aan te pakken vijf sterren en zeiden dit hiermee 'heel belangrijk' te vinden. Nog eens 25% vindt dit 'belangrijk' (4 sterren). Op de tweede plaats vinden deelnemers het 'heel belangrijk' dat wijken veiliger worden gemaakt en er meer handhavers worden aangenomen om de veiligheid te verbeteren.

De waarde die gehecht wordt aan een gezellige binnenstad met winkels, horeca, plekken om elkaar te ontmoeten en culturele activiteiten zoals muziek, theater en musea is bijna gelijk aan het belang dat de brandweer extra middelen krijgt voor meer training, betere uitrusting en voorlichting om ongelukken te voorkomen, met 32% die dit 'heel belangrijk' vindt en respectievelijk 28 en 27% die dit 'belangrijk' vindt.

Een opvallend groot aandeel (38%) vindt cultuuronderwijs 'niet belangrijk' of 'niet zo belangrijk'. Ook aan het trekken van bezoekers van buiten de stad en aan gemeentelijke musea wordt minder waarde gehecht. Respectievelijk 31% en 30% vinden dit 'niet belangrijk' of 'niet zo belangrijk'.

Resultaten participatiebijeenkomsten

Uit de gesprekken kwamen de volgende thema's naar voren:

Thema 1: Leefbaarheid en veiligheid

Leefbaarheid en veiligheid zijn, volgens de deelnemers aan sessies, belangrijke basisvoorzieningen. Er wordt gepleit voor meer handhaving. Gelijktijdig onderkennen de deelnemers dat het effect van handhaving beperkt is.

Thema 2: Evenementen, kunst en cultuur

In de optiek van een deel van de inwoners, scholieren en raadsleden zijn evenementen, kunst en cultuur minder belangrijk. Hier kan de gemeente minder geld aan uitgeven. Het financiële gat dat ontstaat kan worden opgevangen door: hogere toegangsprijzen te vragen; sponsering door het bedrijfsleven of de inzet van vrijwilligers. Meedoen aan culturele activiteiten en cultuureducatie zou kunnen worden overgelaten aan het 'maatschappelijk veld' of scholen. De kenners zijn geen voorstander van bezuinigingen op cultuur. Zij wijzen op de meerwaarde van culturele voorzieningen voor bijvoorbeeld de binnenstad.

Thema 2: De Biesbosch

Over de Biesbosch is in de sessies nadrukkelijk gesproken. Inwoners en raadsleden vinden dit een belangrijk recreatiegebied. Er is discussie over wat de Biesbosch zou moeten zijn. Sommige deelnemers waarderen de rust en natuur. Anderen wijzen op de economische kansen die de Biesbosch met zich meebrengt. Met het recreatiegebied kunnen toeristen van buiten de stad naar Dordrecht worden getrokken.

Conclusie 'Levendig, leefbaar en veilig Dordrecht'

Deelnemers aan de sessies zien leefbaarheid en veiligheid als belangrijke basisvoorzieningen. Dit komt ook duidelijk naar voren in de resultaten van Doe Mee: van alle taken binnen alle programma's werd 'aankpak van overlast' als de belangrijkste taak beschouwd, met 83% van de deelnemers die dit 'belangrijk' of 'heel belangrijk' vond.

Evenementen, kunst en cultuur zijn, in de optiek van een deel van de inwoners, scholieren en raadsleden, minder belangrijk. Van alle taken binnen alle programma's werd op Doe Mee cultuuronderwijs als de minst belangrijkste taak beschouwd, met 18% van de deelnemers die dit 'niet belangrijk' vinden en nog eens 20% die het 'niet zo belangrijk' vindt.

Kenners wijzen evenwel op de meerwaarde van culturele voorzieningen voor bijvoorbeeld de binnenstad.

1.2.2 Gezond, sociaal en zorgzaam Dordrecht

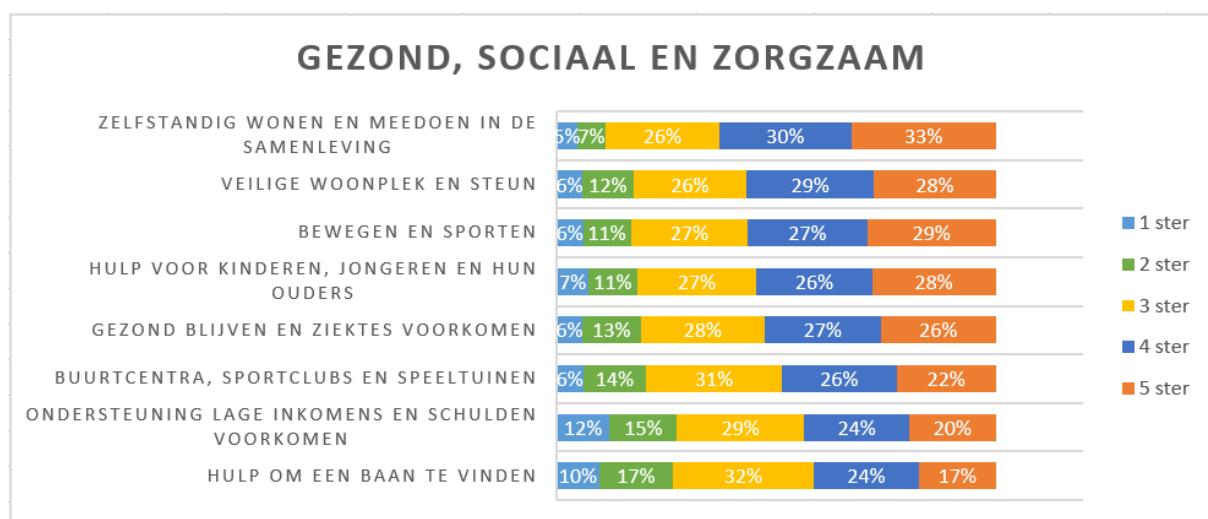
Dit doel voor de stad wordt als volgt uitgelegd:

Alle Dordtenaren hebben dezelfde kansen en kunnen meedoen in de samenleving. We helpen mensen aan werk. Wie niet zoveel geld heeft, krijgt ondersteuning. Als zorg of hulp nodig is, is dat dichtbij en betaalbaar.

Resultaten Doe Mee

Deelnemers aan de enquête werd de volgende vraag voorgelegd:

De gemeente werkt op verschillende manieren aan een gezond, sociaal en zorgzaam Dordrecht. We willen graag weten wat jij het belangrijkste vindt. Geef elke uitspraak 1 tot 5 sterren, van niet belangrijk tot heel belangrijk.

De taken 'mensen die hulp nodig hebben om zelfstandig te wonen en mee te doen in de samenleving moeten deze hulp krijgen' en 'iedereen moet de mogelijkheid hebben om te bewegen en te sporten' scoren het hoogst in waardering, met respectievelijk 66% en 57% van de deelnemers die deze taken 'belangrijk' of 'heel belangrijk' vinden.

Daarnaast scoorden taken zoals 'mensen die extra hulp nodig hebben, moeten een veilige woonplek en steun krijgen' (57%) en 'gezond blijven en ziektes voorkomen' (53%) hoog in de categorieën 'belangrijk' en 'heel belangrijk'. Er wordt iets minder belang gehecht aan het ondersteunen van inwoners met een laag inkomen, o.a. door het helpen om schulden te voorkomen, en hulp bieden aan mensen die moeilijk werk kunnen vinden.

Resultaten participatiebijeenkomsten

De deelnemers aan de sessies benoemden ongevraagd trends en ontwikkelingen die op termijn van invloed zijn op het programma gezond, sociaal en zorgzaam Dordrecht. Zo zal de zorg de komende jaren door vergrijzing en dementie de komende jaren overlopen. Ook zijn er steeds meer jongeren met mentale problemen. Evenzo vormen dak- en thuislozen een groeiend probleem voor de stad. Bovendien wordt het steeds lastiger om vrijwilligers te vinden.

Uit de gesprekken kwamen de volgende thema's naar voren:

Thema 1: Het belang van preventie

Een aantal van de bovengenoemde trends kunnen met preventie ondervangen worden. In vrijwel alle sessies wordt het belang van preventie benadrukt. Door problemen vroegtijdig te signaleren en hulp te bieden, wordt erger voorkomen. Problemen bij de wortel aanpakken is in de optiek van de deelnemers aan de sessies daarom doelmatig. Waarbij wordt onderkend dat de kost voor de baat uit gaat. Mocht de gemeente gaan bezuinigen op hulp, dan zullen meer mensen gebuikt gaan onder ziekte en eenzaamheid. Uiteindelijk zullen de kosten hierdoor hoger worden.

Thema 2: Betrekken van de maatschappij en in het bijzonder vrijwilligers

Sommige deelnemers pleiten voor (het faciliteren van) meer initiatieven vanuit de samenleving. Ook vinden deelnemers dat meer gebruik moet worden gemaakt van vrijwilligers. Hierdoor kan de gemeente kosten besparen. De gemeente zou inwoners moeten activeren door de uitdagingen te communiceren en inwoners te stimuleren een rol te pakken.

Thema 3: Alleen ondersteuning voor degenen die het niet kunnen betalen

Hoewel de deelnemers aan de sessies het belangrijk vinden dat de gemeente ondersteuning biedt aan de verschillende kwetsbare groepen in de samenleving, wijzen de deelnemers gelijktijdig op de eigen verantwoordelijkheid van inwoners die de ondersteuning ook zelf kunnen betalen.

Thema 4: Doelmatigere uitvoering

Ook wordt door deelnemers, onder meer de kenners, gepleit voor het afschaffen van regels en procedures en het stroomlijnen processen. Dit zou leiden tot kostenbesparingen. Daarnaast kunnen kosten worden bespaard door maatschappelijke organisaties beter samen te laten werken.

Thema 5: Vertrouwen en handhaving

In de optiek van een aantal deelnemers zijn de kosten van de uitvoering van het programma gezond, sociaal en zorgzaam onnodig hoog omdat veel tijd en geld wordt besteed aan procedures en regels. Door deze procedures en regels af te schaffen zou veel geld kunnen worden bespaard. Deze deelnemers pleiten dan ook voor meer vertrouwen in de mensen. Gelijktijdig vermoedt een aantal

deelnemers aan de sessies dat sommigen mensen moedwillig misbruik maken van bijvoorbeeld de bijstand. Deze deelnemers pleiten daarom voor meer handhaving.

Conclusie 'Gezond, sociaal en zorgzaam Dordrecht'

Het valt op dat de deelnemers aan de enquête min of meer gelijk belang hechten aan een groot deel van de taken die onder het doel 'gezond, sociaal en zorgzaam Dordrecht' vallen. Ook uit de participatiebijeenkomsten komt dit naar voren: inwoners, scholieren, raadsleden en kenners vinden alle thema's binnen dit programma belangrijk en onderkennen dat de gemeente in al deze thema's een taak heeft.

De hogere waarderingen voor veilige woonplekken en gezondheidsbevordering op Doe Mee, benadrukken de wens van inwoners voor een stabiele en gezonde leefomgeving, met voorzieningen die ziektepreventie en ondersteuning bevorderen. Omdat het vroegtijdig signaleren en hulp bieden escalatie van problemen kan voorkomen, moet de gemeente, volgens deelnemers aan de bijeenkomsten, mensen die dat nodig hebben blijven ondersteunen. Mogelijk kan dit wel doelmatiger. Bijvoorbeeld door mensen die zelf middelen of mogelijkheden hebben mee te laten betalen, door strenger te handhaven of door regels en procedures af te schaffen en/of processen te versimpelen.

1.2.3 Groen, duurzaam en ruimtelijk Dordrecht

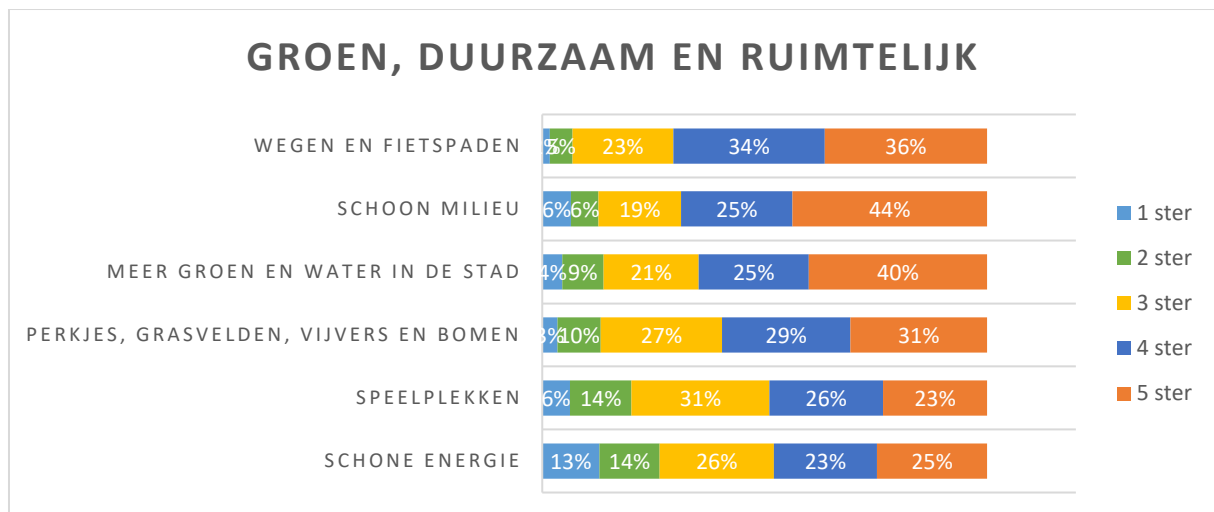
Wat wil Dordrecht bereiken binnen dit doel?

Een groene stad waar mensen fijn kunnen wonen en werken. We geven ruimte aan natuur in en om de stad. We helpen inwoners en bedrijven over te stappen naar schone energie. Zo vermindert de uitstoot van schadelijke stoffen.

Resultaten Doe Mee

Deelnemers aan de enquête werd de volgende vraag voorgelegd:

De gemeente werkt op verschillende manieren aan een groen, duurzaam en ruimtelijk Dordrecht. We willen graag weten wat jij het belangrijkste vindt. Geef elke uitspraak 1 tot 5 sterren.

Net als bij het doel voor een gezonde, sociale en ruimtelijke stad, vinden de deelnemers aan de enquête op Doe Mee alle taken binnen het doel voor een groene, duurzame en ruimtelijke stad belangrijk. Het is duidelijk dat de deelnemers veel belang hechten aan het schoonhouden van het milieu: 44% vindt dit 'heel belangrijk' en nog eens 25% 'belangrijk'. Ook het goed onderhouden van

wegen en fietspaden (36%, en als de percentages 'belangrijk' en 'heel belangrijk' bij elkaar op telt, 70%) en meer groen en water in de stad vinden de deelnemers heel belangrijk (40%). Maar ook over voldoende speelplekken en het gebruik van schone energie heeft net iets minder dan 50% van de deelnemers aan dat ze het 'belangrijk' of 'heel belangrijk' vinden. De inzet op schone energie vindt een relatief groot aandeel (27%) van de deelnemers 'niet belangrijk' of 'niet zo belangrijk'.

Resultaten participatiebijeenkomsten

Uit de gesprekken kwamen de volgende thema's naar voren:

Thema 1: Onderhoud van perkjes, grasvelden, vijvers en bomen

Een deel van de deelnemers aan de sessies vindt dat perkjes, grasvelden en bomen minder frequent onderhouden kunnen worden. Hierdoor wordt de aanblik rommelig, maar dat is geen probleem. Voordeel van minder frequent onderhoud is dat de biodiversiteit toeneemt.

Ook vinden veel deelnemers dat het onderhoud deels door buurtbewoners kan worden uitgevoerd. Hiermee bespaart de gemeente kosten.

Thema 2: Schoonhouden van het milieu

Vrijwel alle deelnemers vinden het belangrijk dat het milieu wordt schoongehouden. Hierbij vraagt een deel van de deelnemers zich wel af of dit een gemeentelijke taak is en of de kosten hiervan niet kunnen worden verhaald op de vervuiler. Chemours wordt hierbij als voorbeeld genoemd.

Thema 3: Voldoende speelplekken

Sommige inwoners vinden speelplekken belangrijk. Omdat speelplekken kinderen en volwassenen aanzetten tot bewegen en speelplekken belangrijk zijn voor het sociale contact in de buurt.

Conclusie 'Groen, duurzaam en ruimtelijk Dordrecht'

Het programma groen, duurzaam en ruimtelijk Dordrecht is in 12 subgroepen besproken. Inwoners, scholieren, raadsleden en kenners vinden alle thema's belangrijk. Dit komt ook naar voren uit de enquête op Doe Mee. In de gesprekken wordt bij sommige taken de vraag opgeworpen wat de rol van de gemeente zou moeten zijn. Zo kan het groenonderhoud deels aan buurtbewoners worden overgelaten. De gemeente moet dit dan wel stimuleren en faciliteren. Ook vragen sommige deelnemers zich af of het schoonhouden van het milieu een gemeentelijke taak is. Zij verwijzen hierbij naar de vervuilende bedrijven zelf en de landelijke overheid.

1.2.4 Bouwend en bereikbaar Dordrecht

Met het doel voor 'bouwend en bereikbaar Dordrecht' wil de gemeente het volgende bereiken:

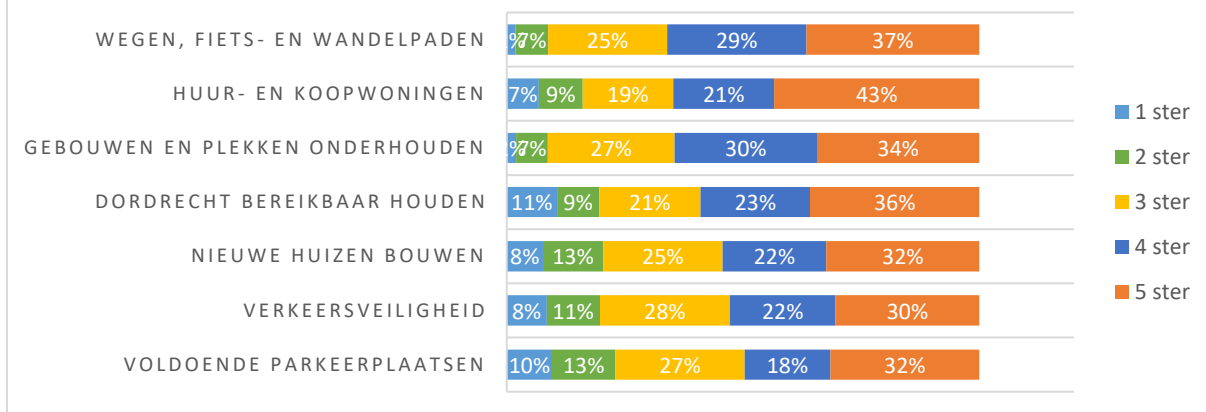
We bouwen in Dordrecht woningen voor iedereen. We geven extra aandacht aan de bouw van betaalbare woningen. De stad moet goed bereikbaar blijven. Daarom geven we ruimte aan de fiets en het openbaar vervoer.

Resultaten Doe Mee

Deelnemers aan de enquête werd de volgende vraag voorgelegd:

De gemeente werkt op verschillende manieren aan een bouwend en bereikbaar Dordrecht. We willen graag weten wat jij het belangrijkste vindt. Geef elke uitspraak 1 tot 5 sterren.

BOUWEND EN BEREIKBAAR

Een 66% van de deelnemers geeft 'een goed netwerk van wegen, fiets- en wandelpaden' 4 of 5 sterren. Een even groot percentage vindt het 'belangrijk' of 'heel belangrijk' dat Dordrecht bereikbaar blijft door het openbaar vervoer, fietsen en lopen belangrijker te maken dan de auto. De taak 'huur- en koopwoningen voor mensen met een laag inkomen krijgt ook een hoge waardering met 64% die 4 of 5 sterren geeft. Het onderhoud van cultureel erfgoed en belangrijke plekken is duidelijk een prioriteit voor inwoners met 64% die 4 of 5 sterren geeft. Daarnaast hechten inwoners belang aan nieuwbouw om de groei van de stad te ondersteunen: 54% gaf deze taak 4 of 5 sterren.

De meerderheid van de respondenten (52% in totaal voor 4 en 5 sterren) beschouwt verkeersveiligheid als belangrijk. Hoewel 50% 'voldoende parkeerplaatsen voor bewoners en bezoekers' als belangrijk of heel belangrijk beschouwt, is er ook een aanzienlijk percentage (23%) dat het als 'niet belangrijk' of 'niet zo belangrijk' beschouwt.

Resultaten participatiebijeenkomsten

Uit de gesprekken kwamen de volgende thema's naar voren:

Thema 1: Bereikbaarheid

De deelnemers vinden een goede bereikbaarheid (van bijvoorbeeld het centrum) belangrijk en onderkennen dat het autogebruik moet afnemen en het fietsgebruik moet toenemen. In de sessies worden een aantal 'randvoorwaarden' (deelauto's, deelvervoer, voldoende fietsstallingen, hubs buiten het centrum) opgesomd. Daarnaast wordt het belang van het openbaar vervoer benadrukt. Waarbij gelijktijdig wordt aangegeven dat openbaar vervoer geen gemeentelijke taak is.

Thema 2: Nieuwbouw

In alle sessies wordt het belang van nieuwbouw benadrukt. Wel is er discussie over de vraag of gebouwd moet worden om de stad te laten groeien. Als de stad verder groeit, moeten er niet alleen veel meer nieuwe woningen worden gebouwd, maar moeten er ook meer andere voorzieningen worden gerealiseerd. Ook is gesproken over de vraag waar moet worden gebouwd: Stadswerven, Stadsas, achter Dubbeldam of in het groen. Daarnaast rijst de vraag voor wie er moet worden gebouwd: starters, ouderen (om zo doorstroom te bevorderen) of een mix (bouwen in alle segmenten). Als voornamelijk voor starters wordt gebouwd, moeten de te realiseren woningen betaalbaar zijn. Dit vraagt creativiteit van de gemeente en de projectontwikkelaar; bijvoorbeeld het her-ontwikkelen van bestaande kantoren, kleine woningen of tiny houses.

Thema 3: Historische gebouwen

Het onderhoud van oude historische gebouwen wordt belangrijk gevonden. Deelnemers vermoeden dat een groot deel van deze gebouwen eigendom van de gemeente is. De vraag wordt opgeworpen of het niet goedkoper is om deze gebouwen van de hand te doen en de nieuwe eigenaar te vragen deze gebouwen te onderhouden.

Conclusie 'Bouwend en bereikbaar Dordrecht'

Het programma bouwend en bereikbaar Dordrecht is in 14 subgroepen uitgebreid besproken. Inwoners, raadsleden en kenners vinden alle thema's binnen het programma belangrijk. Dit sluit aan bij de bevindingen uit de enquête op Doe Mee. Tijdens de participatiebijeenkomsten is vooral gesproken over bereikbaarheid, nieuwbouw en onderhoud van oude historische gebouwen.

De deelnemers vinden een goede bereikbaarheid belangrijk en onderkennen dat het autogebruik af- en het fietsgebruik moet toenemen. In de sessies worden een aantal 'randvoorwaarden' opgesomd (deelauto's, deelvervoer, voldoende fietsenstallingen, hubs buiten het centrum). Deelnemers benadrukken daarnaast het belang van nieuwbouw. Wel is er discussie over de vraag of gebouwd moet worden om de stad verder te laten groeien én waar en voor wie gebouwd moet worden. Als voornamelijk voor starters wordt gebouwd, moeten de te realiseren woningen betaalbaar zijn. Dit vraagt creativiteit van de gemeente en projectontwikkelaars.

1.2.5 Lerend en ondernemend Dordrecht

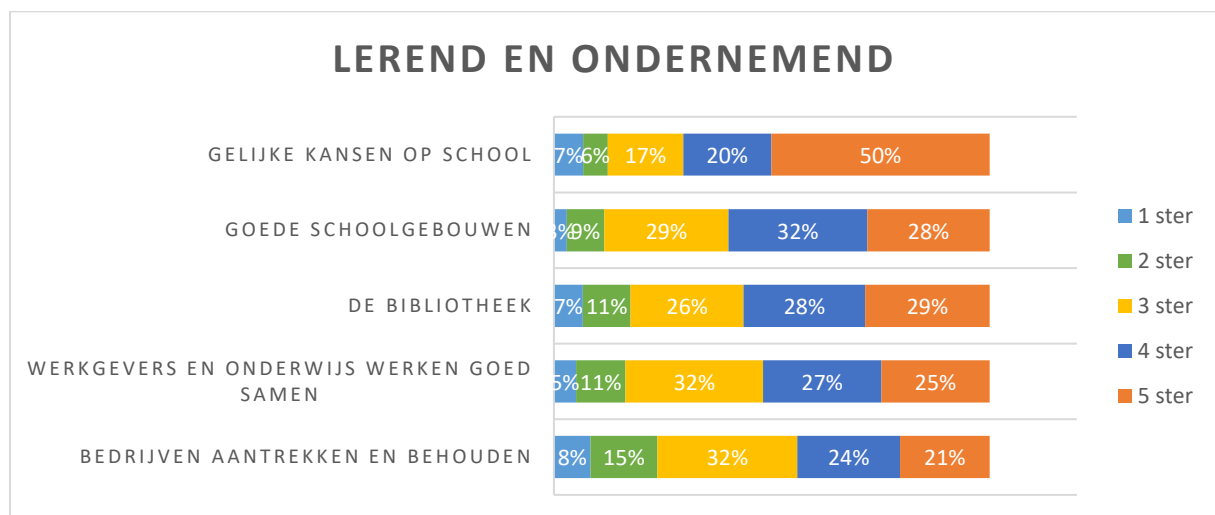
Het doel voor 'lerend en ondernemend Dordrecht' wordt op deze manier beschreven:

Bedrijven in Dordrecht moeten goed kunnen werken en groeien. Dat levert werk en inkomen op voor onze inwoners. Ondernemers en onderwijs werken nauw samen. Zo worden mensen opgeleid voor de banen van de toekomst.

Resultaten Doe Mee

Deelnemers aan de enquête werd de volgende vraag voorgelegd:

De gemeente werkt op verschillende manieren aan een lerend en ondernemend Dordrecht. We willen graag weten wat jij het belangrijkste vindt. Geef elke uitspraak 1 tot 5 sterren.

Een opmerkelijke 50% geeft 5 sterren aan de taak 'dat alle kinderen gelijke kansen moeten krijgen op school', wat aangeeft dat inwoners dit als zeer belangrijk beschouwen. De meerderheid (60% in totaal) geeft 4 of 5 sterren aan goede schoolgebouwen. Met 29% die 5 sterren geeft en 28% die 4 sterren geeft, is de bibliotheek een duidelijk gewaardeerd onderdeel van de gemeenschap. Wat opvalt bij de stelling dat 'bedrijven moeten worden aangetrokken en behouden om de stad

aantrekkelijker te maken voor inwoners en bezoekers en om meer banen te creëren', is dat hoewel 45% dit als 'belangrijk' of 'heel belangrijk' beschouwt, de meerderheid (55%) hier minder waarde aan hecht (1, 2 of 3 sterren).

Resultaten participatiebijeenkomsten

Het doel 'lerend en ondernemend Dordrecht' is tijdens de participatiebijeenkomsten in een beperkter aantal (7) subgroepen besproken. Waarbij het vooral ging over de thema's bibliotheek, bedrijven aantrekken en behouden en samenwerkingen tussen werkgevers en onderwijs. Uit de gesprekken kwamen de volgende thema's naar voren:

Thema 1: Brede functie van de bibliotheek

Inwoners, scholieren en kenners hechten veel waarde aan de bibliotheek. De bibliotheek vervult verschillende functies. Uiteraard is de bibliotheek een plek waar boeken kunnen worden geleend. Maar het is ook een plek waar buurtbewoners elkaar ontmoeten en een plek waar scholieren huiswerk kunnen maken of leren.

Thema 2: Selectief bedrijven aantrekken

Hoewel de meeste inwoners, scholieren en kenners onderkennen dat het aantrekken van bedrijven een gemeentelijke taak is, vinden zij ook dat de gemeente hier selectief in moet zijn. Alleen bedrijven die daadwerkelijk iets toevoegen aan de stad, zouden welkom moeten worden geheten.

Thema 3: Samenwerkingen tussen werkgevers en onderwijs

Inwoners en kenners onderkennen het belang van een goede samenwerking tussen werkgevers en het onderwijs. Wat de rol van de gemeente hierin moet zijn, is minder helder. De deelnemers vinden dat de gemeente deze samenwerking moet stimuleren en faciliteren.

Conclusie Lerend en ondernemend Dordrecht

Het programma Lerend en ondernemend Dordrecht is in 7 subgroepen besproken. Waarbij het vooral ging over de thema's bibliotheek, bedrijven aantrekken en behouden en samenwerking tussen werkgevers en onderwijs. Omdat de bibliotheek een brede functie vervult wordt hier veel waarde aan gehecht. Dit blijkt ook uit de resultaten van Doe Mee: 57% vindt de bibliotheek 'belangrijk' of 'heel belangrijk'. De gemeente moet selectief zijn in het aantrekken van bedrijven. Alleen bedrijven die passen bij (het profiel van de stad) zijn welkom. Een goede samenwerking tussen werkgevers en het onderwijs moet de gemeente vooral stimuleren en faciliteren.

1.2.6 Bestuurlijk en ondersteunend Dordrecht

Wat staat centraal binnen het doel voor een 'bestuurlijk en ondersteunend Dordrecht'?

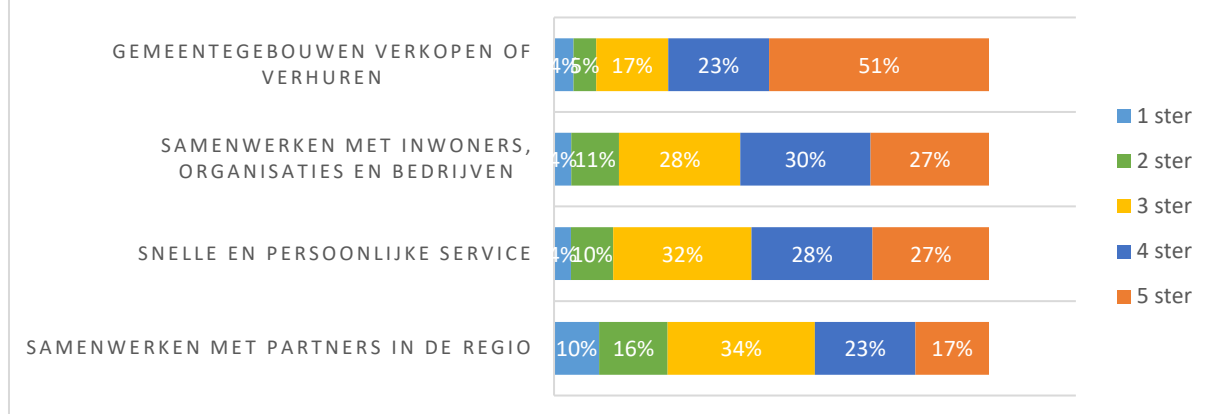
We helpen mensen snel en goed, zoveel mogelijk op één plek én in één keer. Samen met onderwijs en bedrijven zetten we Dordrecht en de regio nog beter op de kaart in Den Haag en Brussel. Dat helpt ons bij de uitvoer van onze plannen.

Resultaten Doe Mee

Deelnemers aan de enquête werd de volgende vraag voorgelegd:

De gemeente werkt op verschillende manieren aan een bestuurlijk en ondersteunend Dordrecht. We willen graag weten wat jij het belangrijkste vindt. Geef elke uitspraak 1 tot 5 sterren.

BESTUURLIJK EN ONDERSTEUNEND

Het is opvallend 51% van de deelnemers aan de enquête het heel belangrijk vindt dat onbenutte of overbodige gemeentegebouwen moeten worden verkocht of verhuurd om geld te verdienen, en dat bestaande gebouwen slimmer moeten worden gebruikt, bijvoorbeeld leegstaande schoolgebouwen in de avonduren. Nog eens 23% vindt dat belangrijk. Een meerderheid (57% in totaal) waardeert de samenwerking met inwoners, organisaties en bedrijven als (heel) belangrijk (4 en 5 sterren). Met 55% die 4 of 5 sterren geeft aan snelle en persoonlijke service, wordt er duidelijk belang gehecht aan efficiëntie en klantgerichtheid van de gemeente. Daarentegen vindt 17% het heel belangrijk dat de gemeente moet samenwerkt met de juiste partners in de regio om Dordrecht sterker te maken en goed te vertegenwoordigen in Den Haag en Brussel, en 23% vindt dat belangrijk.

Resultaten participatiebijeenkomsten

Uit de gesprekken kwamen de volgende thema's naar voren:

Thema 1: Snelle en persoonlijke service

De deelnemers aan de sessies vinden persoonlijke service, bijvoorbeeld bij de aanvraag van een nieuw rijbewijs of paspoort, belangrijk. Ook is het van belang dat de gemeente snel reageert op meldingen van inwoners. Scholieren en raadsleden benadrukken dat de dienstverlening van de gemeente laagdrempelig en toegankelijk moet zijn. Dit om het vertrouwen in de overheid te vergroten.

Thema 2: Dordrecht goed vertegenwoordigen in Den Haag en Brussel

De meningen over het thema Dordrecht goed vertegenwoordigen in Den Haag en Brussel zijn verdeeld. Een deel van de inwoners en de scholieren vinden dit minder belangrijk. In hun optiek zou de gemeente zich hier niet mee bezig moeten houden.

Conclusie 'Bestuurlijk en ondersteunend Dordrecht'

Het programma bestuurlijk en ondersteunend Dordrecht is in 7 subgroepen besproken. Waarbij het vooral ging over de thema's snelle en persoonlijke service en Dordrecht goed vertegenwoordigen in Den Haag en Brussel. Zoals ook uit de Doe Mee enquête blijkt, vinden inwoners, scholieren en raadsleden dit eerste onderwerp belangrijk. Over de taak Dordrecht goed vertegenwoordigen in Den Haag en Brussel zijn de meningen verdeeld. In de optiek van een deel van de inwoners en de scholieren zou de gemeente zich hier (op dit moment) niet mee bezig moeten houden. Ook uit Doe Mee blijkt dat deze taak het minst belangrijk wordt gevonden binnen dit programma. Wat opvalt is hoeveel belang de deelnemers aan Doe Mee hechten aan het optimaliseren van gemeentelijke

middelen en het verhogen van de efficiëntie door slimmer gebruik te maken van gemeentebouwen.

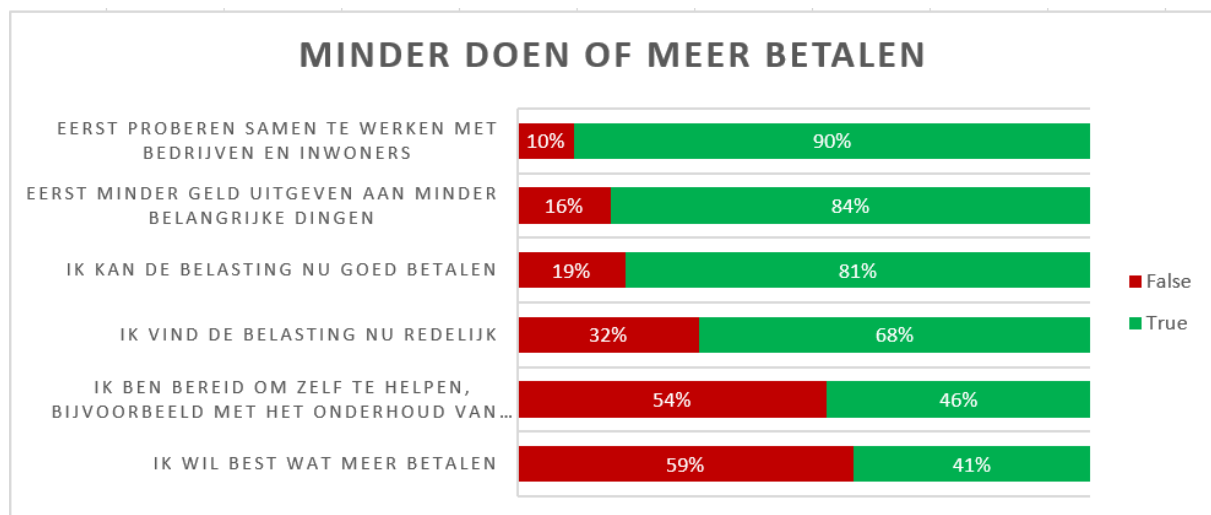
1.3 Analyse 'Minder doen of meer betalen'

De kosten van de gemeente worden hoger, maar er komt minder geld binnen. De gemeente kan kiezen om minder geld uit te geven. Dit kan door minder dingen te regelen of verzorgen voor inwoners, of sommige dingen te stoppen.

De gemeente kan ook kiezen om meer geld binnen te krijgen. Dit kan door inwoners, ondernemers en bezoekers meer belasting te laten betalen. Bijvoorbeeld de onroerend zaakbelasting (OZB) of toeristenbelasting.

Resultaten Doe Mee

De enquête op Doe Mee biedt inzicht in hoe inwoners van Dordrecht denken over gemeentelijke belastingen en mogelijke bezuinigingen. Inwoners kregen zes stellingen voorgelegd over betaalbaarheid, redelijkheid van de huidige belasting, hun bereidheid om meer belasting te betalen, en hun voorkeuren voor bezuinigingen en samenwerking. Ook werd gevraagd in hoeverre ze bereid zijn zelf bij te dragen aan het onderhoud van voorzieningen.

Betaalbaarheid en redelijkheid van de huidige belasting

De meeste inwoners vinden de huidige belasting betaalbaar en redelijk: 81% geeft aan dat ze de belasting goed kunnen betalen, en 68% vindt deze redelijk voor wat de gemeente levert. Dit betekent dat er in grote lijnen draagvlak is voor de huidige belastingdruk en waardering voor de gemeentelijke diensten die daarmee bekostigd worden.

Bereidheid om meer belasting te betalen

Er is minder enthousiasme voor hogere belastingen. Een meerderheid (59%) is het oneens met de stelling dat ze bereid zijn iets meer belasting te betalen om voorzieningen te behouden, terwijl 41% aangeeft hier wel toe bereid te zijn. Dit duidt op een zekere mate van terughoudendheid bij inwoners om financieel bij te dragen aan gemeentelijke voorzieningen via hogere belastingen.

Voorkeur voor bezuinigingen en samenwerking boven belastingverhoging

Inwoners geven de voorkeur aan alternatieve maatregelen voordat de belastingen omhoog gaan. Een grote meerderheid (84%) vindt dat de gemeente eerst minder geld moet uitgeven aan minder belangrijke zaken, en nog meer mensen (90%) vinden dat de gemeente samen met bedrijven en

inwoners moet werken om voorzieningen te behouden. Deze percentages geven aan dat de inwoners een efficiënter en meer coöperatief beleid voorstaan, waarin de lasten eerlijker worden verdeeld en eerst naar kostenreductie wordt gekeken.

Bereidheid om zelf te helpen

De meningen zijn verdeeld over de bereidheid om zelf bij te dragen aan gemeentelijke voorzieningen, bijvoorbeeld door parken te onderhouden in ruil voor het niet verhogen van belastingen: 54% staat hier negatief tegenover, terwijl 46% bereid is zelf bij te dragen. Dit resultaat toont dat er een redelijke groep inwoners is die bereid is tot eigen inzet, maar deze bereidheid is beperkt.

Resultaten participatiebijeenkomsten

Financiële bijdrage van inwoners

Een aantal deelnemers was bereid te overwegen om bij te dragen aan het behoud van bepaalde diensten, zoals een hogere OZB (onroerendezaakbelasting) in ruil voor bijvoorbeeld verbeterde voorzieningen en een levendigere binnenstad. Tegelijkertijd werd opgemerkt dat men zich bewust moet zijn van de draagkracht van inwoners, vooral voor lagere inkomens.

Selectief investeren op basis van inkomensniveau

Er werd ook gesuggereerd om voorzieningen zoals gratis openbaar vervoer of toegangsregelingen persoonsgebonden te maken op basis van financiële situatie, waardoor voorzieningen selectiever en meer gericht kunnen worden aangeboden aan kwetsbare groepen zonder de belastingdruk op anderen te verhogen.

Zorg voor gelijkheid en efficiëntie

Sommige inwoners gaven aan dat er een bredere discussie nodig is over de efficiëntie van subsidies en voorzieningen, met als doel om de uitgaven te stroomlijnen zonder de basisvoorzieningen aan te tasten. In dit kader werd soms voorgesteld dat mensen die het financieel breder hebben ook best iets meer kunnen betalen voor bepaalde diensten.

Conclusie 'Minder doen of meer betalen'

De resultaten van de enquête en participatiebijeenkomsten tonen een duidelijke voorkeur van inwoners voor bezuinigingen en samenwerking boven belastingverhogingen. Hoewel de meeste inwoners de huidige belastingdruk redelijk vinden, is er beperkte bereidheid om deze te verhogen; slechts 41% zou meer belasting willen betalen om voorzieningen te behouden. In plaats daarvan pleiten velen voor efficiëntere uitgaven en samenwerking met inwoners en bedrijven om kosten te besparen. Daarnaast zien inwoners potentieel in een selectieve aanpak, waarbij kwetsbare groepen meer ondersteuning ontvangen, en mensen die financieel draagkrachtiger zijn, een grotere bijdrage leveren aan specifieke diensten.

DEEL 3- VERANTWOORDING

2 Inleiding

2.1 Aanleiding

In Dordrecht is een traject gestart om tot een omvangrijk pakket aan budgettaire ombuigingen te komen. De ombuigingen zijn nodig om de financiën van de stad op een houdbaar pad te brengen. De omvang van het pakket brengt met zich mee dat de ombuigingen een groot effect op de stad en haar inwoners zullen hebben. Een traject met zoveel impact op de stad vraagt om een gedegen participatieaanpak, zodat we rekening houdend met de inbreng van de stad tot het beste pakket aan maatregelen kunnen komen. Het Politiek Akkoord 2022-2026 benadrukt het belang van participatie en samenwerken met de stad.

2.2 Doelstelling

Met onze participatieaanpak beogen we om met de inbreng vanuit de stad tot een pakket aan maatregelen te komen waarbij de input, ideeën, kennis en expertise uit de stad is meegewogen. De participatie zien we als een randvoorwaarde om een zo succesvol mogelijk ombuigingentraject te doorlopen.

2.2.1 Gemeentelijke doelstelling

Vanuit het blikveld van de gemeente hebben we voor de eerste fase van het participatietraject twee specifieke doelstellingen benoemd:

1. Informeren

Zoals al in de aanleiding is beschreven, is de financiële opgave waar de stad voor staat groot en is sprake van een situatie die iedereen op een bepaalde wijze raakt. Daarom is één van de doelstellingen dat belanghebbenden zich realiseren in welke financiële context de gemeente zich bevindt en de impact van te maken keuzes bij de Perspectiefnota 2026. Een uitvoerig participatietraject waarbij we verschillende belanghebbenden in de stad betrekken, draagt hier in belangrijke mate aan bij.

2. Input en ideeën ophalen over het profiel van de stad

De afgelopen jaren is er veel geïnvesteerd in Dordrecht. Met de Agenda Dordrecht 2030 en het Politiek Akkoord 2022-2026 hebben we een visie op de stad neergezet; het vormt één verhaal met daarin diverse bouwstenen die allemaal belangrijk zijn. De huidige financiële situatie plaatst ons echter voor de vraag of we dit nog wel volledig kunnen betalen. De keuzes die we gaan maken, kunnen het profiel van de stad veranderen. Door inwoners, bedrijven en partners in de stad te vragen wat zij belangrijk vinden en als prioriteiten zien, krijgen we waardevolle input wat zij voor de stad willen behouden, nu en in de toekomst.

Voor de tweede fase van het participatietraject komt daar nog een doel bij:

3. Kennis en expertise van de stad benutten om concrete ideeën uit te werken.

Nadat politieke richting is bepaald met behulp van de stad, moet hier concrete invulling aan gegeven worden. De derde doelstelling is om de kennis en expertise van de stad te benutten om tot een concrete lijst of prioritering van mogelijke maatregelen te komen en belanghebbenden uit die specifieke sectoren/domeinen op een goede manier mee te nemen bij de uitwerking van mogelijke maatregelen.

2.2.2 Doelstelling voor de stad

Naast het blikveld van de gemeentelijke organisatie, is het belang van participatie dat het blikveld van de stad en haar inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners in acht wordt genomen. Voor hen zijn de volgende twee doelstellingen benoemd:

1. Invloed uitoefenen vanuit je eigen belang (individueel)
2. Invloed uitoefenen op de richting die je met de stad voorstaat (collectief).

2.3 Uitvoering in twee fases

We voeren de participatie rondom de Ombuigingen in twee verschillende fases uit:

- Fase 1: dialoog met de stad over wat jij belangrijk vindt als er minder geld is;
- Fase 2: inkleuring ombuigingsmaatregelen.

De eerste participatiefase draaide, naast de eerste doelstelling van communicatie, met name om de tweede gemeentelijke doelstelling voor participatie. In deze fase gingen we met de stad in gesprek over wat zij belangrijk vinden en wat zij als prioriteiten zien, om zo te helpen bij het maken van de fundamentele keuzes hierop. De belanghebbenden konden in deze fase hun visie en voorkeuren delen over de gewenste richting voor de stad, waardoor zij een collectieve blik op het geheel konden geven.

In de tweede fase draait de participatie meer om de derde gemeentelijke doelstelling, namelijk het gebruiken van de kennis en expertise van de stad om concrete ombuigingsmaatregelen uit te werken of deze te prioriteren.

De participatie in fase 2 dient uiteindelijk te resulteren in een volledige lijst aan ombuigingsmaatregelen, die door het college en de raad afgewogen zullen worden bij de Perspectiefnota 2026 in juni/juli 2025.

3 Participatieaanpak

Dit hoofdstuk beschrijft de aanpak van de eerste fase van het participatietraject in het kader van de ombuigingen.

3.1 Randvoorwaarden

1. *Beïnvloedingsruimte*

Om de participatieaanpak te laten slagen is het van cruciaal belang dat aan de voorkant voor iedereen duidelijk is wat de beïnvloedingsruimte van de deelnemers is en hoe de gemeente resultaten meeneemt. Voorafgaand aan de start van de participatiebijeenkomsten en de enquête op Doe Mee is, zowel in de uitnodigingen voor de fysieke bijeenkomsten als op de webpagina's op de gemeentewebsite en op Doe Mee, gezegd dat de inbreng uit de participatie meegenomen wordt in het maken van voorstellen en dat de gemeenteraad uiteindelijk beslist.

2. *Breed speelveld*

Om een goede basis te leggen voor keuzes die we straks moeten maken, hebben we het gesprek gevoerd op een meer collectief abstractieniveau. Dit deden we door met belanghebbenden te spreken over wat zij belangrijk vinden voor Dordrecht en waar zij prioriteit aan geven, nu en in de toekomst.

We zijn in deze fase bewust weg gebleven van concrete bezuinigingsmaatregelen. Het is aan de gemeenteraad om als volksvertegenwoordiging vanuit het algemeen belang deze afweging te maken, geholpen door input vanuit de stad.

3. Representativiteit

We streven er naar om een zo representatief mogelijke groep vertegenwoordigers van de stad aan tafel te hebben tijdens de inwonersbijeenkomsten. Er is gewerkt met het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) om te komen tot een afspiegeling van de samenleving wat betreft de achtergrondkenmerken geslacht, leeftijd, wijk en woonduur in de gemeente.

4. Alle inwoners krijgen de mogelijkheid hun mening te geven

We hebben alle overige inwoners ook de mogelijkheid geboden hun mening te geven via platform Doe Mee Dordrecht (www.doemeedordrecht.nl). Belangrijk om op te merken is dat hierbij naar algemene persoonskenmerken gevraagd is, zodat ook voor de online input goed duidelijk is welke afspiegeling van de samenleving het betreft.

5. We creëren ruimte voor inbreng van jonge en nieuwe inwoners van Dordrecht

We hebben ruimte voor jonge en nieuwe inwoners gecreëerd door leeftijd en de woonduur mee te nemen als criterium voor representativiteit en door een participatiesessie te organiseren met scholieren.

3.2 Methoden

De participatieopzet is geïnspireerd door de methode die de gemeente Nijkerk eerder toepaste in een vergelijkbare bezuinigingsopgave. Door te focussen op de begrotingsprogramma's en verschillende participatiemethoden, werd een brede input van verschillende doelgroepen verkregen in de vorm van zowel kwalitatieve- (gesprekken) als kwantitatieve (enquête) data.

3.2.1.1 Gesprekken

Tijdens de gesprekken met de verschillende groepen zijn de begrotingsprogramma's, die we voor het participatietraject 'de doelen voor de stad' hebben genoemd, als uitgangspunt gebruikt. Deelnemers kregen inzicht in wat het doel is van elk begrotingsprogramma en op welke taken de gemeente invloed heeft. Deelnemers voerden het gesprek over de doelen in deelgroepjes van maximaal zeven mensen onder leiding van een gespreksleider.

Tijdens de bijeenkomsten met inwoners vonden er twee gespreksrondes plaats: tijdens de eerste ronde werd het doel besproken dat door de meeste deelnemers in die groep, aan het begin van de sessie, als 'heel belangrijk' werd beoordeeld. Voor de tweede ronde kreeg elk groepje een 'doel van de stad' toegewezen om te bespreken, om er op die manier voor te zorgen dat alle doelen in elk geval één keer waren besproken door de inwoners. Bij de toewijzing van de doelen voor de tweede gespreksronde is wel rekening gehouden met wat de groep als belangrijke doelen had aangemerkt. In sommige gevallen werden er meer dan twee doelen besproken.

Hen werd gevraagd om prioriteiten te stellen, meningen te geven over waarom ze bepaalde taken van de gemeente belangrijk vinden, en te bespreken wat zij belangrijk vinden voor de toekomst van de stad als er minder geld is. Er werd ook gesproken over mogelijke kansen en dilemma's die inwoners zien.

Bij de scholieren zijn alle zes de doelen besproken in één gespreksronde. Leerlingen vormden groepjes rond het doel dat zij het meest prioritair vonden. De raad en de kenners hadden, net als de

inwoners, twee gesprekrondes. Ook tijdens deze bijeenkomsten werden in elke gesprekronde één van de doelen besproken die de meeste mensen in een groepje als 'heel belangrijk' hadden aangemerkt. In sommige groepjes werden er meer dan twee doelen besproken.

De gesprekken hebben plaatsgevonden tussen 25 september en 9 oktober 2024.

3.2.1.2 Online enquête

Naast de gesprekken werd er ook een online enquête uitgevoerd via Doe Mee Dordrecht. Deze bood inwoners de kans om input te geven over dezelfde onderwerpen als tijdens de gesprekken, maar dan op een anonieme en laagdrempelige manier. De enquêtevragen gebruikten opnieuw de begrotingsprogramma's als uitgangspunt en richtten zich op het begrijpen van de prioriteiten van de inwoners, te beginnen met de vraag welke begrotingsprogramma's ('doelen voor de stad') deelnemers het belangrijkste vinden. Deelnemers konden elk doel beoordelen met 1 tot 5 sterren, waarbij 1 ster staat voor 'niet belangrijk' en 5 sterren voor 'heel belangrijk'. Vervolgens konden deelnemers de verschillende voorzieningen ('taken') waarderen met sterren, om zo aan te geven welke taken zij het meest relevant vinden. Het derde deel van de enquête bestond uit een aantal stellingen over de bereidheid van inwoners om meer te betalen voor het behoud van het huidige serviceniveau, of dat zij de voorkeur gaven aan vermindering van de inspanningen van de gemeente op dat thema. In het laatste deel van de enquête werd deelnemers gevraagd om een aantal achtergrondkenmerken te delen.

De enquête kon worden ingevuld tussen 25 september vanaf 19u30 tot 10 oktober 2024 om 8u30.

3.3 Formuleren van vragen

Het concreet en begrijpelijk maken van de begrotingsprogramma's en bijbehorende taken om goede participatiegesprekken te voeren was niet eenvoudig. Dat geldt ook voor de vertaling naar een online enquête. Ten eerste betreft het een complex onderwerp dat om uitgebreide toelichting vraagt. Daarnaast hebben de keuzes vooral betrekking op toekomstige scenario's, wat betekent dat niet alle deelnemers direct zullen aanvoelen hoe dit hen persoonlijk zou raken. Het was onze bedoeling om waardevolle input te verzamelen over alle doelen voor de stad (oftewel de begrotingsprogramma's), omdat dit ook de keuzes weerspiegelt waarvoor de gemeenteraad staat. Tegelijk wilden we de inwoners laten ervaren hoe moeilijk deze keuzes in werkelijkheid zijn.

We hebben gezocht naar een balans tussen:

- De complexiteit van de keuzes en het bieden van voldoende context, tegenover het toegankelijk en begrijpelijk maken van de vraagstukken voor de inwoners.
- Het concreet maken van keuzes, terwijl we deze toch breed genoeg hielden zodat de feedback van inwoners toepasbaar zou blijven.

Op basis hiervan kozen we voor de volgende opzet:

- De vraag welke van de begrotingsprogramma's ('doelen voor de stad') men het belangrijkste vindt.
 - In de bijeenkomsten werd de deelnemers gevraagd de voor hen belangrijkste doelen te benoemen (max drie). Vervolgens werd in elk deelgroepje de doelen besproken die de deelnemers in dat groepje als prioritair hadden benoemd.
 - In de enquête op Doe Mee konden deelnemers elk doel beoordelen met 1 tot 5 sterren, waarbij 1 ster staat voor 'niet belangrijk' en 5 sterren voor 'heel belangrijk'.
- Voor elk doel hebben we enkele voorzieningen ('taken') van de gemeente benoemd.

- In de bijeenkomsten werd de deelnemers gevraagd welke taken ze belangrijk vinden en waarom.
- De deelnemers aan de online enquête konden de taken waarderen met sterren, om zo aan te geven welke taken zij het meest relevant vinden.
- Daarnaast bevatte de enquête op Doe Mee een aantal stellingen over de bereidheid van inwoners om meer te betalen voor het behoud van het huidige serviceniveau, of dat zij de voorkeur gaven aan vermindering van de inspanningen van de gemeente op dat thema.

Afwegingskader

Voor de bespreking van de doelen voor de stad hebben we per doel een aantal gemeentelijke taken op een rij gezet. Om elk doel voor de stad te voorzien van voor de ombuigingen relevante taken, hebben we de volgende stappen doorlopen:

- Wat zijn de subdoelen zoals beschreven in het begrotingsprogramma?
- Welke andere belangrijke kerntaken voert de gemeente uit, die buiten de programma's vallen?
- Wat is de mate van beïnvloedbaarheid door de gemeente voor deze taak?

3.4 Doelgroepen

Inwoners

Voor de participatie streven we ernaar een representatieve groep van de stad Dordrecht samen te stellen. Daarom hebben we gekozen voor een steekproef van 100 inwoners die deelnemen aan één participatiebijeenkomst. Om de diversiteit van de stad goed te vertegenwoordigen, hebben we bewust ruimte gecreëerd voor zowel jonge als nieuwe inwoners. Dit hebben we gedaan door de woonduur van de deelnemers mee te nemen als criterium voor representativiteit. Daarnaast hebben we een aparte participatiesessie georganiseerd met scholieren, om de stem van de jongere generatie in dit proces te betrekken.

Om elke Dordtenaar de kans te geven mee te denken hebben we naast de kwalitatieve gesprekken ook een online enquête gehouden. Via DoeMeeDordrecht.nl, het online participatieplatform van de gemeente, kon iedereen een enquête invullen met als insteek 'Wat vind jij belangrijk als er minder geld is?'

Kenners van Dordrecht

In deze participatiefase hebben we ook een sessie gehad met vertegenwoordigers van maatschappelijke partners, instellingen en bedrijven vanwege de belangrijke rol die zij spelen in onze samenleving. Zij kennen vanuit hun rol veel mensen in de stad en zij weten vaak goed wat er speelt onder inwoners en de andere bedrijven. Op die specifieke expertise wilden wij hen bevragen. Dit betekent dat we hen in deze fase ook echt specifiek op die expertise hebben uitgenodigd, met de vraag om vooralsnog hun eigen belang te ontstijgen. In de tweede fase van de participatie kunnen die eigen belangen natuurlijk alsnog een plek krijgen als zij belanghebbende zijn bij specifieke ombuigingsvoorstellen.

Raadsleden

Voor raadsleden geldt dat zij een belangrijke positie hebben in dit traject. De uiteindelijke besluitvorming over de zoekrichtingen en de te kiezen specifieke maatregelen (Perspectiefnota 2026) ligt tenslotte bij de raad. Tegelijkertijd zijn de raadsleden wat ons betreft door hun volksvertegenwoordigende rol ook in het participatieproces een belangrijke bron van informatie. Tevens is bij eerdere besprekingen in de raad over het proces door diverse raadsleden aangegeven dat zij zelf ook graag op een eerder moment alvast meedenken en ideeën willen aandragen. Om die

reden maakte een bijeenkomst met raadsleden deel uit van de participatieaanpak, om met hen dezelfde dialoog te voeren als met inwoners en kenners, naast de formele besluitvorming op een later moment.

3.5 Communicatie

3.5.1 Campagne 'Wat vind jij belangrijk als er minder geld is?'

Om Dordtenaren op de mogelijkheid te wijzen om mee te doen aan de online enquête op Doe Mee Dordrecht en hen te stimuleren deze in te vullen zijn diverse communicatie- en publiciteitsacties ingezet. We hebben gekozen voor zowel online als offline uitingen die een stadsbreed bereik hebben. Daarbij is vooral gekeken naar relatief kosteneffectieve middelen die snel zijn in te zetten, gezien de beperkte looptijd van de enquête.

In de campagnebeelden hebben we zoveel mogelijk gebruik gemaakt van Dordtenaren op herkenbare locaties in de stad.

We hebben de volgende middelen ingezet:

- Persbericht en redactionele aandacht (o.a. AD, RTV Dordrecht, Dordrecht.net, etc.)
- Webpagina en nieuwsbericht Dordrecht.nl - 570 keer weergegeven
- Artikel en campagnebeeld Gemeentenieuws in Dordt Centraal + herhaling (oplage 55.000)
- Advertenties geprinte media (totale oplage: 134.000)
- Advertenties nieuwssites AD (bereik 77.000, 275 kliks = bovenkant benchmark) en Dordt Centraal (bereik 109.896, 279 kliks)
- Mailbericht bewonerspanel OCD (2000 mensen)
- Posters en flyers – 120 posters en 3000 flyers verspreid over diverse vindplaatsen in de stad, zoals bibliotheken, wijkcentra, scholen, sociale wijkteams, sportlocaties, gemeentelijke gebouwen.
- Social media kanalen – organisch (Facebook, Instagram en LinkedIn organisch bereik 9.000 accounts, aantal kliks ruim 460).
- Social media kanalen – betaald (Facebook en Instagram, bereik: 28.500 accounts, aantal kliks: 933).

3.5.2 Gemeentelijke website

Op de website van de gemeente Dordrecht is onder het kopje 'Onze stad' een pagina aangemaakt over de bezuinigingen en het bijbehorende participatietraject. Op deze pagina wordt de achtergrond van de bezuinigingen toegelicht, evenals de opzet van het participatietraject en hoe de reacties van inwoners in het proces worden meegenomen. Daarnaast worden de zes begrotingsprogramma's ('Doelen voor Dordrecht') uitgelegd. Voor inwoners die meer willen weten over de financiële aspecten van deze programma's, biedt de pagina een link naar de begrotingswebsite 2024, waar uitgebreide informatie beschikbaar is. In de uitnodigingen voor de participatiebijeenkomsten is naar deze website verwezen. Ook de komende mijlpalen op weg naar keuzes over de ombuigingen krijgen een plek op deze pagina. Zoals bijvoorbeeld dit participatieverslag.

4 Betrokkenheid

4.1 Representativiteit inwonersbijeenkomsten

Bij participatie is een representatieve afspiegeling van de bevolking essentieel. De gemeente Dordrecht telde op 1 januari 2024 in totaal 99.657 inwoners van 18 jaar en ouder (bron: OCD). Voor de uitnodigingen voor de inwonersbijeenkomsten heeft het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD) een steekproef van inwoners van 18 jaar en ouder getrokken uit de Basisregistratie Personen (BRP).

Bij het trekken van deze steekproef is rekening gehouden met een goede afspiegeling van de genodigden naar geslacht, verschillende leeftijdscategorieën, wijk en woonduur.

De genodigden voor deelname aan de inwonersbijeenkomsten vormen een diverse groep dankzij weging van de steekproef op eerdergenoemde demografische kenmerken. Omdat de ervaring leert dat bepaalde groepen, zoals jongeren en inwoners uit Dordt West, standaard minder geneigd zijn tot respons, heeft het OCD de steekproef tevens gewogen naar historische responsgeneigdheid (op basis van jarenlange onderzoekservaring). Dit heeft qua geslacht, leeftijd en woonduur uiteindelijk geleid tot een lijst van genodigden die een (door het OCD op significantie getoetste) representatieve afspiegeling vormen van de gehele Dordtse bevolking van 18 jaar en ouder. Op wijkniveau bleven alleen de wijken Staart en Stadspolders licht ondervertegenwoordigd onder de aanmeldingen.

Er zijn uiteindelijk 146 geïnteresseerde inwoners die digitaal dan wel per post een aanmeldformulier hebben ingezonden. Omdat de onderzoekservaring leert dat niet alle aanmelders voor fysieke sessies uiteindelijk ook daadwerkelijk deelnemen, is ervoor gekozen om iets meer geïnteresseerde inwoners uit te nodigen voor de participatiesessies dan de gewenste 100 deelnemers. Er namen uiteindelijk tachtig inwoners deel aan de participatiebijeenkomsten op 25 september.

Naast deze groep door OCD geselecteerde inwoners, spraken we met twaalf scholieren van vijf middelbare scholen, via een uitnodiging aan schoolbesturen voor een 'pizza-meedenk-sessie'. Ook werd een breed scala aan maatschappelijke partners en ondernemers persoonlijk uitgenodigd voor een sessie, waardoor verschillende stadsperspectieven aan bod kwamen.

4.2 Representativiteit Doe Mee Dordrecht

Een online en offline campagne wees inwoners op de enquête 'Wat vind jij belangrijk als er minder geld is'. Daarnaast stuurde het OCD een uitnodiging voor deelname aan de enquête naar het Dordtse bewonerspanel.

De enquête heeft een hele diverse groep inwoners bereikt. In totaal 1.097 respondenten vulden hun achtergrondkenmerken in: geslacht, leeftijdscategorie, wijk en woonduur. Dit maakt het mogelijk om ook voor de enquête iets te zeggen over de demografische representativiteit van de respons, die door het OCD op significantie is getoetst.

Op wijkniveau vormde de deelname uit de wijken Dubbeldam, Noordflank, Staart, Stadspolders een representatieve afspiegeling van de gehele Dordtse bevolking van 18 jaar en ouder. De Binnenstad en Reeland waren oververtegenwoordigd en de andere wijken ondervertegenwoordigd.

Qua leeftijd vormde de categorie van 41 t/m 55 jaar een goede afspiegeling. De oudere groepen waren oververtegenwoordigd en de jongere leeftijdscategorieën ondervertegenwoordigd. Wat betreft geslacht zijn mannen licht oververtegenwoordigd en vrouwen licht ondervertegenwoordigd onder de respondenten van Doe Mee Dordrecht. Bewoners die 5 jaar of langer in Dordrecht wonen zijn oververtegenwoordigd en bewoners die korter dan 5 jaar in Dordrecht wonen zijn ondervertegenwoordigd in de enquête.

4.3 Bereik en aantal deelnemers

Hoeveel mensen dachten mee over de vraag wat we belangrijk vinden als er minder geld is?

- Er namen 80 inwoners deel aan de inwonerssessies op 25 september 2024 in de Duurzaamheidsfabriek;
- Er deden 12 scholieren mee aan de 'Pizza-Meedenk-Sessie' op 30 september op het Insula College;

- Er waren 30 kenners aanwezig bij de sessie op 9 oktober in de Duurzaamheidsfabriek;
- Uit de gemeenteraad waren 36 raadsleden aanwezig bij de raadsconsultatie op 1 oktober in het stadskantoor;
- In de reactieperiode bezochten 2.615 unieke gebruikers de internetpagina op Doe Mee Dordrecht. Van deze bezoekers:
 - Vulden 1.242 mensen de enquête in;
 - Gaven 1.097 deelnemers de gevraagde achtergrondkenmerken door;
 - Lieten 324 mensen hun e-mailadres achter om op de hoogte gehouden te worden.

Bijlagen

1. Vragenlijst Doe Mee

Hieronder de tekst van de online vragenlijst op Doe Mee Dordrecht. De vragen zijn ook terug te zien op doemeedordrecht.nl/watvindjijbelangrijk. Gebruik de QR-code voor een rechtstreekse link naar de vragenlijst.

1. Hoe belangrijk vind jij de verschillende doelen voor de stad als er minder geld is?

De gemeenteraad beslist elk jaar waar de gemeente geld aan uitgeeft. Het overzicht van de inkomsten en uitgaven en de plannen voor het volgende jaar heet de begroting. Hierin staan zes doelen voor de stad, wat we willen bereiken. Welke doelen vind jij het belangrijkste? Geef elk doel 1 tot 5 sterren.

1 ster – Niet belangrijk.

2 sterren – Niet zo belangrijk.

3 sterren – Best belangrijk.

4 sterren – Belangrijk.

5 sterren – Heel belangrijk.

- A. **Levendig, leefbaar en veilig Dordrecht:** Mensen voelen zich veilig en prettig in onze stad. Dankzij goede verlichting, een schone omgeving en extra handhaving op straat. Ook is er veel te beleven in onze stad. Van evenementen tot cultuur, voor Dordtenaren en bezoekers.
- B. **Groen, duurzaam en ruimtelijk Dordrecht:** Een groene stad waar mensen fijn kunnen wonen en werken. We geven ruimte aan natuur in en om de stad. We helpen inwoners en bedrijven over te stappen naar schone energie. Zo vermindert de uitstoot van schadelijke stoffen.
- C. **Gezond, sociaal en zorgzaam Dordrecht:** Alle Dordtenaren hebben dezelfde kansen en kunnen meedoen in de samenleving. We helpen mensen aan werk. Wie niet zoveel geld heeft, krijgt ondersteuning. Als zorg of hulp nodig is, is dat dichtbij en betaalbaar.
- D. **Lerend en ondernemend Dordrecht:** Bedrijven in Dordrecht moeten goed kunnen werken en groeien. Dat levert werk en inkomen op voor onze inwoners. Ondernemers en onderwijs werken nauw samen. Zo worden mensen opgeleid voor de banen van de toekomst.
- E. **Bouwend en bereikbaar Dordrecht:** We bouwen in Dordrecht woningen voor iedereen. We geven extra aandacht aan de bouw van betaalbare woningen. De stad moet goed bereikbaar blijven. Daarom geven we ruimte aan de fiets en het openbaar vervoer.
- F. **Bestuurlijk en ondersteunend Dordrecht:** We helpen mensen snel en goed, zoveel mogelijk op één plek én in één keer. Samen met onderwijs en bedrijven zetten we Dordrecht en de regio nog beter op de kaart in Den Haag en Brussel. Dat helpt ons bij de uitvoer van onze plannen.

- 2. Levendig, leefbaar en veilig Dordrecht:** Mensen voelen zich veilig en prettig in onze stad. Dankzij goede verlichting, een schone omgeving en extra handhaving op straat. Ook is er veel te beleven in onze stad. Van evenementen tot cultuur, voor Dordtenaren en bezoekers.

De gemeente werkt op verschillende manieren aan een levendige, leefbare en veilige stad. We willen graag weten wat jij het belangrijkste vindt. Geef elke uitspraak 1 tot 5 sterren.

1 ster – Niet belangrijk.

2 sterren – Niet zo belangrijk.

3 sterren – Best belangrijk.

4 sterren – Belangrijk.

5 sterren – Heel belangrijk.

- A. Een gezellige binnenstad met winkels, horeca, plekken om elkaar te ontmoeten en culturele activiteiten zoals muziek, theater en musea.
- B. Dordrecht trekt bezoekers door evenementen, winkels, horeca, overnachtingen, wandelingen en fietstochten.
- C. De Biesbosch wordt mooier en makkelijker bereikbaar voor meer mensen.
- D. Iedereen kan meedoen aan activiteiten op het gebied van muziek, theater en andere vormen van cultuur.
- E. De gemeentelijke musea tonen geschiedenis, kunst en andere onderwerpen en organiseren activiteiten of lessen om hierover te leren.
- F. Kinderen en volwassenen leren over kunst, muziek en theater.
- G. Overlast in de buurt, zoals lawaai, drugsproblemen, vervuiling en slecht onderhouden huizen, wordt aangepakt.
- H. Wijken worden veiliger gemaakt en er worden meer handhavers aangenomen om de veiligheid te verbeteren.
- I. De brandweer krijgt extra middelen voor meer training, betere uitrusting en voorlichting om ongelukken te voorkomen.

- 3. Groen, duurzaam en ruimtelijk Dordrecht:** Een groene stad waar mensen fijn kunnen wonen en werken. We geven ruimte aan natuur in en om de stad. We helpen inwoners en bedrijven over te stappen naar schone energie. Zo vermindert de uitstoot van schadelijke stoffen.

De gemeente werkt op verschillende manieren aan een groen, duurzaam en ruimtelijk Dordrecht. We willen graag weten wat jij het belangrijkste vindt. Geef elke uitspraak 1 tot 5 sterren.

1 ster – Niet belangrijk.

2 sterren – Niet zo belangrijk.

3 sterren – Best belangrijk.

4 sterren – Belangrijk.

5 sterren – Heel belangrijk.

- A. Meer groen en water in de stad maken de omgeving fijner, helpen tegen klimaatverandering, en beschermen de stad beter tegen hitte, droogte en overstromingen.
- B. Perkjes, grasvelden, vijvers en bomen moeten goed worden onderhouden.
- C. Er moeten voldoende speelplekken zijn.
- D. Wegen en fietspaden moeten goed worden onderhouden.
- E. We gebruiken schone energie in plaats van gas en kolen, bijvoorbeeld door huizen en bedrijven energiezuiniger te maken.

F. Het milieu moet schoon worden gehouden, bijvoorbeeld door schadelijke stoffen uit de lucht, het water en de grond te verwijderen.

4. Gezond, sociaal en zorgzaam Dordrecht: Alle Dordtenaren hebben dezelfde kansen en kunnen meedoen in de samenleving. We helpen mensen aan werk. Wie niet zoveel geld heeft, krijgt ondersteuning. Als zorg of hulp nodig is, is dat dichtbij en betaalbaar.

De gemeente werkt op verschillende manieren aan een gezond, sociaal en zorgzaam Dordrecht. We willen graag weten wat jij het belangrijkste vindt. Geef elke uitspraak 1 tot 5 sterren.

1 ster – Niet belangrijk.

2 sterren – Niet zo belangrijk.

3 sterren – Best belangrijk.

4 sterren – Belangrijk.

5 sterren – Heel belangrijk.

- A. Mensen krijgen hulp om gezond te blijven en ziektes te voorkomen. Bijvoorbeeld door trainingen voor ouderen om minder snel te vallen, hulp bij stress of angst, en acties voor jongeren om gezonder te eten en meer te bewegen.
- B. Iedereen moet de mogelijkheid hebben om te bewegen en te sporten.
- C. Kinderen, jongeren en hun ouders moeten hulp krijgen bij problemen met opgroeien, opvoeden of psychische problemen.
- D. Mensen die hulp nodig hebben om zelfstandig te wonen en mee te doen in de samenleving moeten deze hulp krijgen, zoals huishoudelijke hulp, aanpassingen in huis of vervoer voor mensen die moeilijk kunnen lopen.
- E. Mensen die extra hulp nodig hebben, zoals daklozen, mensen die in de war zijn of slachtoffers van huiselijk geweld, moeten een veilige woonplek en steun krijgen.
- F. Mensen die moeilijk werk kunnen vinden moeten hulp krijgen om een baan te vinden.
- G. Inwoners met een laag inkomen moeten ondersteuning krijgen en worden geholpen om schulden te voorkomen.
- H. Buurtcentra, sportclubs en speeltuinen moeten beschikbaar zijn waar mensen kunnen samenkomen en informatie, hulp en advies kunnen krijgen.

5. Lerend en ondernemend Dordrecht: Bedrijven in Dordrecht moeten goed kunnen werken en groeien. Dat levert werk en inkomen op voor onze inwoners. Ondernemers en onderwijs werken nauw samen. Zo worden mensen opgeleid voor de banen van de toekomst.

De gemeente werkt op verschillende manieren aan een lerend en ondernemend Dordrecht. We willen graag weten wat jij het belangrijkste vindt. Geef elke uitspraak 1 tot 5 sterren.

1 ster – Niet belangrijk.

2 sterren – Niet zo belangrijk.

3 sterren – Best belangrijk.

4 sterren – Belangrijk.

5 sterren – Heel belangrijk.

- A. Alle kinderen moeten gelijke kansen krijgen op school.
- B. Er moet voor goede schoolgebouwen worden gezorgd.
- C. De bibliotheek moet goed worden onderhouden en moet functies bieden zoals informatie, leren en ontwikkelen, cultuur, ontspanning, en toegang tot computers en internet.

- D. Bedrijven moeten worden aangetrokken en behouden om de stad aantrekkelijker te maken voor inwoners en bezoekers en om meer banen te creëren.
- E. De samenwerking tussen werkgevers en onderwijs moet goed zijn, zodat werkgevers personeel kunnen vinden en inwoners van Dordrecht een baan kunnen vinden en behouden.

6. Bouwend en bereikbaar Dordrecht: We bouwen in Dordrecht woningen voor iedereen. We geven extra aandacht aan de bouw van betaalbare woningen. De stad moet goed bereikbaar blijven. Daarom geven we ruimte aan de fiets en het openbaar vervoer.

De gemeente werkt op verschillende manieren aan een bouwend en bereikbaar Dordrecht. We willen graag weten wat jij het belangrijkste vindt. Geef elke uitspraak 1 tot 5 sterren.

1 ster – Niet belangrijk.

2 sterren – Niet zo belangrijk.

3 sterren – Best belangrijk.

4 sterren – Belangrijk.

5 sterren – Heel belangrijk.

- A. De verkeersveiligheid moet worden verbeterd, bijvoorbeeld door het plaatsen van drempels, extra en/of slimme stoplichten en straatverlichting.
- B. Er moet een goed netwerk van wegen, fiets- en wandelpaden zijn, zodat alles goed bereikbaar is.
- C. Dordrecht moet bereikbaar blijven door het openbaar vervoer, fietsen en lopen belangrijker te maken dan de auto.
- D. In de hele stad moeten voldoende parkeerplaatsen zijn voor bewoners en bezoekers.
- E. Elk jaar moeten er nieuwe huizen worden gebouwd om te voldoen aan de groei van de stad.
- F. Er moeten huur- en koopwoningen zijn voor mensen met een laag inkomen.
- G. Oude en belangrijke gebouwen en plekken moeten goed worden onderhouden.

7. Bestuurlijk en ondersteunend Dordrecht: We helpen mensen snel en goed, zoveel mogelijk op één plek én in één keer. Samen met onderwijs en bedrijven zetten we Dordrecht en de regio nog beter op de kaart in Den Haag en Brussel. Dat helpt ons bij de uitvoer van onze plannen.

De gemeente werkt op verschillende manieren aan een bestuurlijk en ondersteunend Dordrecht. We willen graag weten wat jij het belangrijkste vindt. Geef elke uitspraak 1 tot 5 sterren.

1 ster – Niet belangrijk.

2 sterren – Niet zo belangrijk.

3 sterren – Best belangrijk.

4 sterren – Belangrijk.

5 sterren – Heel belangrijk.

- A. De gemeente moet samenwerken met inwoners, organisaties en bedrijven om problemen in de stad op te lossen en ruimte geven aan hun ideeën en plannen.
- B. Er moet snelle en persoonlijke service worden geleverd, bijvoorbeeld voor rijbewijzen en paspoorten. Ook moet de gemeente snel reageren als inwoners melden dat er iets niet in orde is op straat.
- C. De gemeente moet samenwerken met de juiste partners in de regio, zoals andere gemeenten, onderwijsinstellingen en bedrijven, om Dordrecht sterker te maken en goed te vertegenwoordigen in Den Haag en Brussel.

- D. Onbenutte of overbodige gemeentebouwen moeten worden verkocht of verhuurd om geld te verdienen, en bestaande gebouwen moeten slimmer worden gebruikt, bijvoorbeeld leegstaande schoolgebouwen in de avonden.

8. Minder doen of meer betalen

De kosten van de gemeente worden hoger, maar er komt minder geld binnen. De gemeente kan kiezen om minder geld uit te geven. Dit kan door minder dingen te regelen of verzorgen voor inwoners, of sommige dingen te stoppen.

De gemeente kan ook kiezen om meer geld binnen te krijgen. Dit kan door inwoners, ondernemers en bezoekers meer belasting te laten betalen. Bijvoorbeeld de onroerend zaakbelasting (OZB) of toeristenbelasting. Dan hoeven we minder te bezuinigen en kunnen we meer dingen blijven doen.

We willen graag weten of je het eens of oneens bent met deze uitspraken:

- A. Ik kan de belasting die ik nu betaal goed betalen.
- B. Ik vind de belasting die ik nu betaal redelijk voor wat de gemeente doet.
- C. Ik wil best een beetje meer belasting betalen als dat nodig is om dingen die ik belangrijk vind te behouden.
- D. De gemeente moet eerst minder geld uitgeven aan dingen die ik minder belangrijk vind, voordat de belasting omhoog gaat.
- E. De gemeente moet eerst proberen samen te werken met bedrijven en inwoners om voorzieningen te behouden, voordat ze de belasting verhoogt.
- F. Ik ben bereid om zelf te helpen met, bijvoorbeeld, het onderhoud van parken, als de belasting dan niet omhoog hoeft.

[2. Analyse Onderzoekcentrum Drechteden \(pdf\)](#)